

IMPORTANȚA TEHNOLOGIILOR INFORMAȚIONALE ÎN ACTIVITATEA ȘI FORMAREA PROFESIONALĂ A PSIHOLOGILOR

Vasile GARBUZ,

drd., magistrul în psihologie și pedagogie, asist. univ.
Universitatea de Stat „Alecă Russo” din Bălți

***Abstract.** The use of information technologies and tools in the field of psychological activity and training is a pressing necessity at the present stage.*

This is conditioned by the development of information technologies, the need to capitalize on time and to provide psychological services in optimal time and distance.

Formation of professional skills of psychologists includes the obligation to use the computer and various information systems.

***Abstract.** Utilizarea tehnologiilor și instrumentelor informaționale în domeniul activității și formării profesionale a psihologilor reprezintă o necesitate stringentă la etapa actuală.*

Acest lucru este condiționat de dezvoltarea tehnologiilor informaționale, necesitatea valorificării timpului și acordării serviciilor psihologice în timp optimal și la distanță.

Formarea competențelor profesionale a psihologilor cuprinde obligațiunea de a utiliza computerul și a diferitor sisteme informaționale.

Tehnologiile și sistemele informaționale deja nu mai reprezintă ceva nou la etapa actuală. Toate domeniile de activitate umană utilizează pe deplin calculatoare și alte echipamente tehnice: industrie, tehnică, economie, medicină, învățământ, psihologie ș.a.

Programele moderne de computerizare a metodelor psihodiagnostice facilitează colectarea datelor empirice și realizează prelucrarea inițială, pe baza căreia ele formează concluzii individuale ale stării psihodiagnostice și analizează indicatorii medii de tendințe într-un anumit grup.

Tehnologiile informaționale pot fi folosite în psihologie la fiecare etapă a cercetării. Un specialist modern deține o cantitate imensă de instrumente care sunt capabile să rezolve diferite sarcini.

Programele utilizate în psihologie pot fi clasificate în mod convențional după: tipul de program - care poate fi multifuncțional sau special conceput pentru un studiu îngust. Abilitatea de a folosi aceste programe îi permite psihologului să structureze și să interpreteze rezultatele experimentelor psihologice; să creeze și să utilizeze diferite tipuri de teste;

Cu ajutorul tehnologiei computerelor, eficiența muncii este sporită, întrucât este posibilă testarea simultană a unui grup de oameni; reduce în mod semnificativ birocrăția de rutină și îmbunătățește acuratețea rezultatelor, eliminând practic factorul uman.

Activitatea psihologică include mai multe direcții importante precum:

- psihoprofilaxia și psihocorecția;
- psihodiagnoza și evaluarea psihologică (individuală și de grup);
- consilierea psihologică (individuală și de grup);
- dezvoltarea și remedierea psihologică (individuală și de grup)

Relația dintre psiholog și client presupune realizarea unui contact direct. Acest lucru ne permite să evaluăm comportamentul clientului, să selectăm și să implementăm strategii de intervenție psihologică.

Colectarea și interpretarea informației despre client reprezintă o muncă destul de voluminoasă, în special ceea ce ține de evidență documentară, totodată necesită și mult timp.

Utilizarea tehnologiilor și sistemele informaționale vin să ajute psihologul în exercitarea profesiei sale, să eficientizeze munca, să economisească timp și spațiu pentru depozitarea rapoartelor de evaluare psihologică și alte documente printate pe hârtie.

În cele ce urmează vom descrie posibilitățile și limitele de utilizare a tehnologiilor informaționale în activitatea psihologului.

Diagnosticul psihologic.

În psihologie putem evidenția mai multe criterii de clasificare a instrumentelor/metodelor de cunoaștere psihologică. Una din aceste clasificări cuprinde:

Metodele organizaționale: metoda comparativă (compararea diferitor grupe de vârstă, ș.a.); metoda longitudinală (studiu în timp mai îndelungat); metoda complexă (în cercetare participă reprezentanți din cadrul mai multor științe).

Metodele empirice: observația (directă și indirectă, structurată și nestructurată, activă și pasivă) și autoobservația; experimentul (de laborator, natural, formativ); metode psihodiagnostice (testele psihologice, convorbirea, chestionarele, sociometria); analiza produselor activității; metodele biografice.

Metodele de prelucrare a datelor: cantitative (statistice); calitative (analiză).

Metodele de corecție: autotrainingul, traininguri de grup, intervențiile psihoterapeutice.

Utilizarea tehnologiei computerizate moderne oferă noi oportunități calitative pentru diagnosticarea individului și a grupului. Acest lucru poate fi atribuit tuturor etapelor procesului de diagnosticare.

Prin urmare, cu ajutorul instrumentelor de calculator, este posibil să se formeze și să se prezinte un număr mult mai mare de stimuli pentru persoana testată, corecția lor contextuală în funcție de alegerea făcută. Fixarea și procesarea răspunsurilor respondentului este mult simplificată, reducând în același timp probabilitatea de eroare în acest stadiu al diagnosticării.

Eficiența furnizării de rezultate diagnostice crește, de asemenea, în mod dramatic, iar "transferul" crește, ceea ce este deosebit de important atunci când se efectuează anchete în masă. Un avantaj semnificativ al mijloacelor computerizate de diagnosticare psihologică și profesională este viteza de traducere a datelor obținute la teste primare în valori standard și disponibilitatea opțiunilor de interpretare de bază.

Spațiul virtual ne propune un șir de teste, chestionare, inventare (variante online). Printre acestea putem menționa:

- testul de inteligență – Raven (<https://testometrika.com/intellectual/test-raven-iq/>);
- teste de atenție - <https://www.toatest.com/>;
- test cromatic - <https://enchroma.com/pages/normal-color-vision>;
- test proiectiv – testul culorilor de Max Lüscher (<http://psyttests.org/luscher/fullcolor-run.html>);
- chestionare și inventare de personalitate prezentate pe portalul psihologic specializat <http://www.psihoprofile.ro/> (Inventarele de personalitate: Big Five, DA 12 profile, inventarul de evaluare a tulburărilor de personalitate ETP duo ș.a.) ș.a.

Sistemele digitale de diagnosticare utilizate eliberează utilizatorul de operațiunile de rutină consumatoare de timp și permit să se concentreze asupra rezolvării sarcinilor profesionale semnificative.

Prelucrarea statistică a datelor obținute permit corelarea rezultatele obținute cu mai multe eșantioane de standardizare a testelor (profesionale, socio-demografice etc.), oferind o evaluare mai

completă.

Utilizarea tehnologiilor informaționale în activitatea serviciului psihologic permit colectarea și păstrarea datelor/informațiilor despre clienți (baza de date). Acest lucru este semnificativ prin faptul că informații pot fi utilizate atât pentru corecția ulterioară a metodelor de testare, proiectarea ulterioară a traseului de consiliere psihologică cât și pentru căutarea eficientă a informațiilor necesare despre client.

Utilizarea unor astfel de sisteme permit creșterea obiectivității rezultatelor investigațiilor, reducerea influenței psihologului asupra procesului și rezultatului testării.

Necătând la acest fapt psihologul trebuie să țină cont că în evaluarea psihologică este foarte important să se mențină contactul direct cu clientul, cel puțin rezultatele obținute prin utilizarea software vor fi verificate în demersul psihologic.

La fel, trebuie să se țină cont de faptul că diagnosticarea computerizată este asociată cu organizarea interacțiunii psihologului cu instrumentele software care implementează testul pe ecranul monitorului și procedurile ulterioare de procesare și salvare a rezultatelor (competența specialistului). Pe de altă parte, se va ține cont și de trăsăturile interacțiunii persoanei supuse investigației cu computerul însuși și cu materialul de testare. (abilități de lucru la calculator, instructajul primit, starea lui emoțională și fizică, pauzele efectuate în timpul cercetării psihologice ș.a.).

Baza de date a instrumentelor de diagnostic psihologic.

Ю.В. Крутин menționează faptul că una din sarcinile și posibilitățile sistemelor informaționale virtuale este de a organiza și de a stoca informațiile psihologice experimentale, de a sorta și a construi algoritme de gestionare a bazelor de date (***DBMS - database management systems***).

În prezent, există un număr mare de sisteme computerizate de management a bazelor de date. Acestea diferă în dependență de diverse criterii: modalitatea de prelucrare a datelor, sistematizare a informației ș.a.

Sarcina lor principală este de a unifica și de a elimina duplicarea informațiilor necesare pentru diferiți algoritmi. Bazele de date oferă posibilitatea de a efectua rafinări regulate și operaționale ale caracteristicilor statistice ale contingentelor studiate.

DBMS creează premisele pentru utilizarea pe scară largă în psihodiagnostic a abordării extensive bazate pe luarea deciziilor prin comparație cu cazurile precedente.

Analiza datelor

Un psiholog dotat cu un calculator modern are posibilitatea să execute operațiuni mult mai complexe cu informații. Aceasta include, punerea în aplicare operațională a unei game largi de proceduri precum calcularea scărilor suplimentare, a indicilor auxiliari etc.

În psihologie, se disting următoarele tipuri principale de sisteme intelectuale aplicate:

- ***Sisteme inteligente de căutare a informațiilor*** (IISS- Intelligent information search systems). Scopul principal a unor astfel de sisteme este de a acumula cantități uriașe de informații psihologice dintr-o varietate mare de surse.
- ***Sisteme Expert*** (ES – expert systems) – concepute de a acumula informații profesionale din partea experților cu privire la diverse aspecte ale cercetării, experimentelor psihologice care pot îmbunătăți acuratețea psihodiagnosticului și eficacitatea planificării măsurilor psihotehnice;
- ***Sisteme de instruire*** (IS – Instructional systems) – tutoriale, sisteme administrate de experți. Sarcina lor este de a instrui, de a oferi explicații din punct de vedere teoretic și metodologic cu privire la strategiile și soluții de diagnostic psihologic.
- ***Sisteme computerizate de psihodiagnostic*** (CPS - Computerized psychodiagnostic systems) concepute pentru a realiza experimente complexe care pot urmări obiective de cercetare

practice și mixte.

- **Sisteme de meta-limbaj** (MLS - meta-language systems), care permit experimentatorului să proiecteze și să corecteze testul de psihodiagnostic, fără a recurge la serviciile unui programator profesionist. În plus, aceste sisteme oferă instrumente pentru arhivarea informațiilor psihologice experimentale, manipulare a acestora și analiza statistică a informațiilor.

Consiliere psihologică

Consilierea psihologică online este o intervenție psihologică de la distanță, care presupune utilizarea echipamentelor și software de comunicare (Skype, Viber, WhatsApp ș.a.). Această intervenție are ca scop de a: optimiza, autocunoaște și dezvoltă persoana, de a preveni și remitere a problemelor emoționale, cognitive și de comportament.

Consilierea psihologică de la distanță are un șir de avantaje precum:

- Asigură anonimatul. În special persoanelor ce nu ar fi dorit să relaționeze direct, față-n față cu un consilier; (viciu ș.a.);
- Acces pentru persoanele aflate în zone izolate, conflict sau de calamitate, care au nevoie de consiliere psihologică; (viciu ș.a.);
- Comoditatea clientului de a sta în spațiul său privat (casă, serviciu ș.a.);
- Operativitatea programării și obținerea contactului cu psihologul ș.a.

În ceea ce urmează, dorim să prezentăm unele caracteristici ale platformei psihologice profesionale (multifuncționale) Psiho Profile. Platforma este elaborată de către **prof. univ. dr. Ticu Constantin** și colegii săi de la Universitatea „A.I. Cuza” din Iași, România.

Aceasta oferă posibilitatea de:

- Comunicare și networking profesional;
- Planificare și organizarea activității profesionale;
- Evaluarea psihologică profesională;
- Consiliere și supervizare profesională.

La fel, PsihoProfile (www.psihoprofile.ro) oferă accesul la metodologii de evaluare psihologică profesionale și la un pachet de servicii mobile asociate (web), toate facilitățile PsihoProfile fiind accesibile pe o platformă on-line securizată, accesibilă 24 din 24 de ore.

Platforma este comodă și clară în utilizare pentru persoanele calificate în domeniul psihologic.

În cadrul „Meselor rotunde” organizate de membrii Catedrei de psihologie din cadrul Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți, cu participarea psihologilor din nordul Republicii Moldova au fost discutate diverse aspecte ale activității profesionale. Printre acestea au fost enumerate: lipsa unor soft-uri, platforme elaborate în republică, în vederea realizării evaluării psihologice. Psihologii au menționat necesitatea de a evalua computerizat așa aspecte ca: dezvoltarea proceselor intelectuale (atenția, percepția, gândirea, memoria, imaginația și creativitatea ș.a.), studierea stărilor emoționale, cercetarea însușirilor psihice (personalitate, temperament, caracter, aptitudini speciale și generale, valori, interese, orientare profesională ș.a.).

Psihologii au menționat necesitatea de a dispune de un soft specializat pe calculatorul personal (autonom sau online). Realizarea psihodiagnosticului să fie posibilă atât la nivel individual cât și în grup (concomitent o clasă de elevi).

Dezavantajul utilizării unei platforme online constă în riscul de a fi limitat accesul la această resursă, de a „cădea sistemul”, de a asigura confidențialitatea datelor obținute, de a opera și procesa în diferite modalități baza de date și rapoartele de evaluare psihologică ș.a.

Apare necesitatea de a crea echipe multidisciplinare, alcătuite din specialiști în Tehnologii Informaționale și Psihologie pentru a putea elabora soft-uri și platforme specializate. Elaborarea

unor astfel de instrumente informaționale vor facilita și vor mări considerabil activitatea serviciului psihologic din regiune și țară.

Dezvoltarea tehnologiilor informaționale a impulsionat pregătirea profesională a psihologilor în vederea utilizării instrumentelor TIC.

În cadrul cursului universitar Psihodiagnostic studenții universității bălțene au posibilitatea să utilizeze Platforma Moodle. Utilizarea acestui mediu de învățare permite: stocarea, generarea și gestionarea informațiilor la curs. La fel, este posibilă realizarea evaluării cursanților prin aplicarea testelor cu itemi și variante multiple, realizarea diferitor sarcini ne-auditoriale și încărcarea materialelor elaborate pe platformă.

Fiecare cursant are posibilitatea să-și: creeze propriul ritm de învățare; comunicare și socializare; autoinstruire, autoevaluare; creare și stocare a propriului portofoliu ș.a.

Utilizarea Moodle la curs facilitează învățămîntul mixt și la distanță, autoformarea, autoevaluarea; permite implementarea tehnologiei inovatoare în predare, în învățare, în evaluare; contribuie la optimizarea procesului educațional, la promovarea unui învățămînt de calitate.

Spațiul virtual cuprinde multe resurse informaționale. În mare parte acestea oferă anumite secvențe din domeniul psihologic, de exemplu: instrumentele de lucru (psihodiagnostic) sunt fragmentate (pe unele site-uri putem face cunoștință cu chestionarul, pe altă resursă obținem modalitatea și prelucrarea rezultatelor obținute, o altă resursă interpretarea calitativă a rezultatelor).

Plasarea pe platforma Moodle, la curs, a link-uri-lor necesare, optimizează cu mult timpul necesar pentru prelucrarea informației. Studenții sunt ghidați în ceea ce privește accesul la informații și consiliați profesional.

Bibliografie:

1. Darii Ludmila, Roșca Aurelia „Posibilități benefice de utilizare a platformei moodle în formarea continuă”. Articol, resursa:
http://dspace.usm.md:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/237/PBUPM_Darii_Rosca.
2. Vasile GARBUZ. Note de curs. Curs universitar – Psihodiagnostic. 2016. p. 233
3. http://elar.rsvpu.ru/bitstream/123456789/14177/1/Krutin_Inf_tehnohg_psih_2016.pdf.pag.17-20;
4. <http://www.psihoprofile.ro/Public/Despre>;